

10 (zece) punkte: Aleksandr Soljenițin

Sursa: <https://www.lapunkt.ro/2014/12/10-zece-punkte-aleksandr-soljenitin/>

1. „Toți scriitorii care au vorbit despre închisoare fără să fi trecut prin ea s-au simțit obligați să-și arate simpatia față de deținuți și să blesteme închisoarea. Eu am stat acolo mult timp, acolo mi-am făurit sufletul și pot spune fără ocol: **Binecuvântată fii, închisoare...**, binecuvântat fie rolul pe care l-ai jucat în existența mea!” & „Mi-a fost dat ca, din anii petrecuți în închisoare, să duc cu mine, pe spatele meu bătut, care aproape s-a frânt sub povară, această experiență esențială: cum devine ființa umană rea și cum devine bună. În tinerețe, intoxicat de succese, mă simțeam infailibil și, din această cauză, eram crud, îmbătat de putere, am fost un ucigaș și un tiran. În cele mai rele momente ale mele, eram convins că fac bine și mă acopeream complet cu argumente sistematice. Și numai când m-am întins pe paiele mucezite din închisoare, am simțit înlăuntrul meu primele semne ale binelui.”

2. Autobiografie, de pe siteul Fundației Nobel: s-a născut pe 11 decembrie 1918 la Kislovodsk. A luptat în Al Doilea Război Mondial (1942-1945), fiind decorat. În 1945 a fost arestat pentru o scrisoare în care îl critica pe Stalin și a petrecut opt ani în închisoare și în lagăre de muncă forțată, apoi încă trei ani în exil. Reabilitat în 1956, i s-a permis să se stabilească la Riazan, unde a predat matematica și a început să scrie. Nuvela *O zi din viața lui Ivan Denisovici*, publicată în 1962, îi aduce notorietatea. Continuă să scrie romane și povestiri, care circulă însă în samizdat sau sunt publicate în Occident. În 1970 este distins cu Premiul Nobel pentru literatură, dar refuză să participe la ceremonia de la Stockholm, de teamă că nu i se va permite să se întoarcă în țară. În 1973, la apariția primului volum din *Arhipelagul Gulag* (o cutremurătoare frescă a sistemului concentraționar din URSS), este vehement atacat de presa sovietică. Pe 12 februarie 1974 este arestat, acuzat de trădare și exilat, iar în decembrie intră în posesia Premiului Nobel. Din 1975 se stabilește în Statele Unite, unde continuă să scrie. În 1990, după căderea comunismului, își recapătă cetățenia rusă. Moare în 2008, la Moscova.

3. Motivația juriului Nobel la acordarea Marelui Premiu, în 1974: „Pentru forța morală cu care a continuat marea tradiție a literaturii ruse.”

4. Monica Lovinescu îl numea “zekul paradigmatic”. Într-un text care repune în circulație această extraordinară sintagmă, Vladimir Tismăneanu spunea despre Al. Soljenițin: “Grație lui Aleksandr Soljenițin cuvântul **Gulag** a intrat în vocabularul curent ca sinonim cu universul concentraționar comunist. Monica Lovinescu scria odată că dacă ar veni un nou potop și ar trebui alese trei cărți care să exprime catastrofa totalitară, acestea ar fi: “**Arhipelagul Gulag**” - Soljenițin, “**1984**” - Orwell, “**Zero și infinitul**” -

Koestler. Într-adevăr, Soljenițin a fost martorul suprem dintr-un veac al sîrmei ghimpate, al terorii genocidare, al infamiei și cruzimii duse la paroxism. În consens cu Vasili Grossman, a fost cel care a explicat că totalitarismul (comunist și nazist) ar fi fost imposibil fără monstruosul ingredient ideologic: *Thanks to ideology, the twentieth century was fated to experience evildoing on a scale calculated in the millions. This cannot be denied or passed over or suppressed. How, then, do we dare insist that evildoers do not exist? And who was it that destroyed these millions? Without evildoers there would have been no Archipelago.*”

Datorită lui Soljenițin, omenirea a aflat ce a însemnat supraviețuirea în lagărele staliniste. Cu un curaj extraordinar, el a ținut piept imensului aparat polițienesc al statului totalitar comunist. Cînd nu au mai știut cum să-l amuțească, cînd campaniile defăimatoare nu mai serveau la nimic, Brejnev, Suslov și Andropov l-au expulzat. Din exil, Soljenițin a continuat să lupte împotriva minciunii, scriind cu o mistuitoare pasiune și adăugînd mii și mii de pagini epopeii istorice a unei Rusii martirizate. A fost una din marile conștiințe ale veacului douazeci.”

5. În 1962, cu aprobarea lui Nikita Hrușciiov, este publicată, în revista “Novîi Mir” nuvela “O zi din viața lui Ivan Denisovici”. Puține texte au marcat mai puternic istoria modernă decît a făcut-o acesta. Și datorită acestei nuvele – care descrie viața în lagăr, într-o zi, a unui deținut dintre milioanele de deținuți aruncați de comuniști în închisori – s-a spus, pe bună dreptate despre marele scriitor rus că este “omul care a învins comunismul”. Un rezumat al acestui text poate fi consultat la această adresă – http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/o-zi-gulag-descria-aleksandr-soljenitin-o-zi-viata-lui-ivan-denisovici

6. Amănunt interesant – doar două țări din fostul lagăr comunist au decis să nu publice mare nuvelă a lui Soljenițin. România a fost una dintre cele două. Vladimir Tismăneanu, despre acest episod: “La vremea respectivă, cu excepția Albaniei, România a fost singura țară din Europa de Est unde nu s-a publicat în traducere nuvela lui Soljenițin. A vegheat Leonte Răutu ca acest lucru să nu se petreacă, deși a existat o propunere de publicare în revista “Secolul XX”. Nu țin minte dacă profesorul Ion Ianoși, pe atunci instructor al Secției Cultura a CC al PMR, deci unul din subordonații lui Răutu, excelent vorbitor de rusă, cititor asiduu al revistelor sovietice, explică în memoriile sale de ce și cum s-a ajuns la **decizia de a nu publica nuvela lui Soljenițin**. Iată o palpitantă temă de istorie politică și intelectuală. Știau instructorii de la Secție ce bombă reprezenta “Ivan Denisovici”. Cei care continuă să exalte “autonomismul” unor Dej (la sfîrșitul vieții) ori al unui Ceaușescu ar face bine să-și amintească acest episod.”. Bonus – Vl. Tismăneanu: ““Ivan Denisovici” a schimbat busola literaturii din statele comuniste, a introdus o nouă matrice morală, a fost **fundamentul est-eticii** (a se citi scrierile Monicăi Lovinescu). Întreaga tablă

de valori oficială era sfidată de această invitație la adevăr. Nici presa de stînga din Vest nu a rămas neafectată. Pierre Daix, ginerele lui Artur London, unul din cei trei supraviețuitori ai procesului Slansky, cîndva un stalinist feroce, a prefăcut ediția franceză a cărții. Revista condusa de Daix și Louis Aragon, "Les Lettres Françaises", a devenit o voce a solidarității cu disidenții din Est. Ironia era maximă, ținînd cont că în 1949, revista fusese megafonul abjectei propagande staliniste în încercarea de compromitere a fostului diplomat sovietic Viktor Kravcenko, rămas în Occident, care denunțase într-o carte faimoasă Gulagul."

7. Al Soljenitîn: "Treptat mi s-a descoperit că linia care desparte binele de rău nu trece printre state, nici printre clase sociale, nici printre partide politice, ci direct prin inima fiecarui om – și apoi prin toate inimile omenesci... Și chiar și în lăuntrul inimilor copleșite de rău, se păstrează un mic cap de pod al binelui. Și chiar și în cea mai bună dintre toate inimile, rămîne nedeștrădăcinat... un colțisor de rău."

8. **Un portret al lui Al. Soljenitîn:** <https://www.youtube.com/watch?v=mOHFjCu7d4A>

9. În limba română, cărțile marelui autor rus au apărut la mai multe edituri. Actulmente, la editura Univers există o serie de autor Al. Soljenitîn, aceasta fiind, de altfel, editura care a publicat cele mai multe titluri care poartă semnătura autorului "Arhiepiscopului Gulag" ori al "Pavilionului canceroșilor".

10. **Matematician, fizician, scriitor și, mai ales, o mare conștiință** a contemporaneității (totuși, cu un ultim deceniu, cel petrecut în Rusia putinistă cu multe ieșiri discutabile), Al. Soljenitîn, 2007, Der Spiegel: „Ce înseamnă credința pentru dumneavoastră?”, Alexandru Soljenitîn: „**Pentru mine, credința este temelia și sprijinul vieții omului.**” Reporter: „Vă e frică de moarte?”, Al. Soljenitîn: „Nu îmi mai este frică. Simt că este un eveniment natural, dar în nici un caz ultimul din existența unui om.”